

WIESŁAWA DĄBROWSKA-MACURA

Ruda Śląska

MARIOLOGIA W DIALOGU KATOLICKO-ZIELONOŚWIĄTKOWYM

Wśród wielu tematów przedyskutowanych przez katolików obrządku rzymskiego i zielonoświątkowców w ciągu minionych dwudziestu lat znalazła się także nauka o Maryi. Temat ten podjęto w drugiej fazie dialogu, na sesji, która miała miejsce w Wenecji w październiku 1981 roku. W dokumencie końcowym (*Final Report II*), zbierającym wyniki tej fazy dialogu katolicko-zielonoświątkowego, uzgodnienia z zakresu mariologii znalazły się w punktach 58-76¹

I. POŚREDNICTWO MARYI

Uczestnicy dialogu dostrzegają katolicką naukę o Maryi jako punkt rozbieżności między doktrynami partnerów rozmów. Klasyczni zielonoświątkowcy odrzucają pośrednictwo Maryi, a w ich oficjalnych zasadach wiary nie ma w ogóle mowy o Jej roli w tajemnicy zbawienia i Jej znaczeniu dla Kościoła. W trakcie dyskusji nad tym tematem uzgodniono, że biblijne teksty mówiące o Maryi potwierdzają Jej udział i znaczenie w tajemnicy odkupienia dokonanego przez Chrystusa. Podstawowa rozbieżność dotyczy doktryny, która rozwinęła się na kanwie tych fragmentów z Pisma świętego. Niezgodność dotyczyłaby

¹ Zob. RapK II, 58-76.

zatem interpretacji „maryjnych” perykop z Nowego Testamentu. Inne różnice odnoszą się do wzajemnej relacji między Maryją a Kościołem i roli Maryi w gronie Świętych.

Na spotkaniach komisji międzywyznaniowej jej członkowie zajmowali się podstawowymi katolickimi dogmatami maryjnymi, a więc: Dziewictwem i Bożym Macierzyństwem Maryi, Niepokalanym Poczęciem oraz Wniebowzięciem Najświętszej Maryi Panny. Oprócz tego omawiano problem pośrednictwa Matki Bożej, a także zajmowano się zagadnieniem kultu maryjnego w Kościele katolickim²

II. DZIEWICTWO I BOSKIE MACIERZYŃSTWO MARYI

Obaj partnerzy dialogu, opierając się na tekstach biblijnych, zgodzili się, że Maryja była dziewicą podczas poczęcia Jezusa, co uznali za potwierdzenie Boskiego Synostwa Chrystusa. Zielonoświątkowcy nie przyjęli katolickiego stanowiska (wyrażonego już przez wczesnych Ojców Kościoła i bogatą Tradycję kościelną) co do dziewictwa Maryi po urodzeniu Jezusa i nieposiadania przez Nią innego potomstwa. Twierdzą, że Pismo święte zawiera wzmiankę o tym, że Matka Jezusa miała inne dzieci i była żoną Józefa w pełnym tego słowa znaczeniu. Zgodzili się natomiast z reprezentantami Kościoła katolickiego, że Maryja jest Matką Syna Bożego – Jezusa Chrystusa i z tego względu zajmuje wyjątkowe miejsce w dziejach zbawienia.

W dyskusji nad Bożym Macierzyństwem Najświętszej Maryi Panny odwołano się do ustaleń Soboru Efeskiego z 431 roku, na którym do Maryi został odniesiony tytuł *Theotokos*. Interpretację tego tytułu, dokonaną przez uczestników dialogu katolicko-zielonoświątkowego, zawiera 62 numer *Final Report II*:

Nie była to definicja maryjna [tytuł *Theotokos* – przyp. W D.-M.] zmierzająca do nadania Maryi nowego tytułu, ale chrystologiczna, skoncentrowana na tożsamości Jezusa Chrystusa. Tylko w momencie Wcielenia Maryja stała się Matką Boga. Nie jest ona Matką Boga w Jego odwiecznym istnieniu, ale Matką Boga Syna w Jego Wcieleniu³

² Omawianie tekstów maryjnych poprzedziło ukazanie katolickiej nauki o autorytecie w Kościele. Została ona przedstawiona przez katolików na prośbę zielonoświątkowego partnera. Miała pomóc zielonoświątkowcom w dokonaniu właściwej oceny ewolucji katolickiej doktryny maryjnej.

³ RapK II. 62. Tekst cytowany w przekładzie dokonany z języka angielskiego przez autorkę niniejszego opracowania.

III. NIEPOKALANE POCZĘCIE NAŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY

W odniesieniu do katolickiego dogmatu o Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Maryi Panny, ogłoszonego uroczyscie przez papieża Piusa IX w 1854 roku, wszyscy uczestnicy dialogu zgodzili się tylko, że Maryi została udzielona specjalna łaska, której źródłem jest Jezus Chrystus. Dzięki tej łasce „stoi Ona wśród odkupionych i przypomina o Kościele”⁴ Zielonoświątkowcy nie znajdują w Piśmie świętym podstaw dla katolickiej nauki o Niepokalanym Poczęciu Maryi. Nie zgadzają się na idącą w tym kierunku interpretację fragmentów ze Starego i Nowego Testamentu przyjmowanych przez Kościół katolicki jako potwierdzenie tego dogmatu maryjnego⁵ Ponadto w doktrynie tej nie znajdują zbawczej wartości.

Ostatecznie obaj partnerzy dialogu uznali, że kwestie sporne wynikające z nauki o Niepokalanym Poczęciu wymagają dalszych studiów oraz dyskusji i powinny być rozpatrywane w kontekście pneumatologii, chrystologii i eklezjologii.

IV. WNIEBOWZIĘCIE MARYI

Problemem spornym, co do którego nie osiągnięto zgody, jest katolicki dogmat o Wniebowzięciu Najświętszej Maryi Panny. Również w tym przypadku podstawową trudnością wysuwaną przez zielonoświątkowego partnera rozmów był brak fundamentu biblijnego.

Klasyccy zielonoświątkowcy wierzą, że Maryja jako jedna z wierzących oczekuje zmartwychwstania, by razem z innymi cieleśnie zjednoczyć się ze swym Synem w chwale.

Katolicy i zielonoświątkowi uczestnicy dialogu zauważyli związek między katolicką doktryną o Wniebowzięciu Maryi a pentekostalnym rozumieniem cielesnego zmartwychwstania czy „wniebowzięcia Kościoła” „Różnica tkwi – jak stwierdzono – w tym, kiedy to wydarzenie będzie miało miejsce dla Maryi”⁶

⁴ RapK II, 73.

⁵ RapK II w par. 72 wymienia następujące teksty bilijne uznane za podstawę katolickiej nauki o Niepokalanym Poczęciu NMP: Łk 1, 26-36; Za 9, 9; J 2, 1-11; 19, 25-27; Rdz 3, 15.

⁶ RapK II, 76.

V KULT MARYJNY

Tylko w jednym punkcie katolicy i zielonoświątkowi partnerzy dialogu zawarli uzgodnione stanowisko wobec wstawiennictwa Maryi. Zgodzili się, że Maryja w żaden sposób nie zastępuje jedyne go Zbawcy i Pośrednika, Jezusa Chrystusa, oraz wyznali wspólną wiarę w bezpośredni kontakt chrześcijanina z Bogiem. Przedstawiciele klasycznego pentekostalizmu nie zgodzili się na uznanie praktyki wzywania wstawiennictwa Matki Jezusa, gdyż nie znajdują dla tego potwierdzenia w Piśmie świętym.

W dyskusjach katolicko-zielonoświątkowych nie rozwinięto bardziej szczegółowo jednej z ważniejszych rozbieżności w doktrynach obu partnerów dialogu. Nieco więcej uwagi poświęcono zjawisku i przejawom kultu maryjnego, podkreślając przede wszystkim fakt występowania znacznych różnic w wyrażaniu szacunku okazywanego Maryi jako Matce Jezusa. Zielonoświątkowcy wyrazili zaniepokojenie niektórymi katolickimi przejawami kultu maryjnego, które wydają się im „zabobonne i bałwochwalcze”⁷ Reprezentanci Kościoła katolickiego starali się usprawiedliwiać własne formy oddawania czci Matce Bożej wykazując, że są one poddawane nieustannej korekcie w duchu Soboru Watykańskiego II oraz encykliki papieża Pawła VI *Marialis cultus*⁸

VI. PERSPEKTYWY MARIOLOGII
W DIALOGU KATOLICKO-ZIELONOŚWIĄTKOWYM

Raport końcowy z drugiej fazy dialogu katolicko-zielonoświątkowego (*Final Report II*) wymienia najważniejsze rozbieżności w doktrynach katolickiej i klasycznego pentekostalizmu:

Katolicy wierzą, że Maryja na zawsze pozostała dziewicą i była poczęta jako wolna od wszelkiej skazy grzechu, a na końcu swego życia została wzięta z ciałem i duszą do nieba. Zielonoświątkowcy odrzucają tę wiarę⁹

Przyczyna występowania tych różnic tkwi w różnym pojmowaniu fundamentu, na którym swoją wiarę budują partnerzy dialogu. Dla przedstawicieli klasycznego pentekostalizmu może nim być wyłącznie Pismo święte. Katolicy

⁷ RapK II, 64.

⁸ RapK II, 65.

⁹ RapK II, 67.

swoją doktrynę opierają na Słowie Bożym zawartym w Biblii oraz na bogatej Tradycji Kościoła, w której było ono przez wieki odczytywane, interpretowane i przekazywane kolejnym pokoleniom wierzących. Bez wypracowania wspólnego stanowiska wobec problemu rozwoju doktryny Kościoła, jej relacji do Pisma świętego oraz znaczenia Tradycji niemożliwe jest osiągnięcie większej zgody w odniesieniu do kwestii maryjnych. Dlatego też uczestnicy dialogu wśród tematów przeznaczonych do dalszych dyskusji umieścili również zagadnienie: „Wiążąca moc doktryny maryjnej, zdefiniowanej w Kościele katolickim, w relacji do pojęcia zbawienia w Kościele katolickim”¹⁰ Jednakże ani w trzeciej, ani w czwartej fazie dialogu nie zajęto się powtórnie mariologią. Temat ten jest nadal otwarty i czeka na głębszą wspólną refleksję teologiczną.

SOME PROBLEMS OF THE DIALOGUE BETWEEN ROMAN CATHOLICS AND PENTECOSTALS

S u m m a r y

Dialog between the Roman Catholic Church and leaders of some Pentecostal Churches started in 1972 and so far three common documents were published. They can be considered as a reflection of the following stages of the common works, which lasted five years each (first: 1972-1976, second: 1977-1982, third: 1985-1989).

The first document entitled: *Final Report of the Dialogue between the Secretariat for Promoting Christian Unity of the Roman Catholic Church and Leaders of Some Pentecostal Churches and Participant in the Charismatic Movement within Protestant and Anglican Churches: 1972-1976*, presents the following issues: Holy Scripture and its relation to Tradition, the Christian initiation, baptism in the Holy Spirit, the charismatic renewal, the discernment of spirits.

The second document called: *Final Report of the Dialogue between the Secretariat for Promoting Christian Unity of the Roman Catholic Church and Some Classical Pentecostals: 1977-1982*, deals with: speaking in tongues, the interpretation of the Holy Bible, faith and experience, Tradition and traditions, fellowship (*koinonia*), healing, Mary, ways of serving in the Church, ordination and apostolic succession.

The third document known as *Report from the Third Quinquennium of the Dialogue between the Pontifical Council for Promoting Christian Unity of the Roman Catholic Church and Some Classical Pentecostal Churches and Leaders: 1985 – 1989* is concentrated on the problems of fellowship (*koinonia*) in relations with Word of God, Holy Spirit and Baptism. Apart from that,

¹⁰ Zob. RapK II, 93/e. Ponadto par. 93/b postulował podjęcie w dialogu zagadnienia „świętych obcowania” w relacji do mariologii i wstawiennictwa Świętych.

it also presents *koinonia* and fellowship of Saints, and the role of *koinonia* in the life of the Church.

The articles placed in the present annal are a try of bringing closer the question of the ministry of healing (T. Kosiek) and some mariological problems (W Dąbrowska-Macura) discussed during the second stage of the dialog.

The ministry of healing understood as an effective prayer for the healing was present at the Pentecostal Churches from the very beginning of their existence. Two main factors caused its revival in the Catholic Church. Firstly – the post-conciliar reform of sacrament of unction of the sick; and secondly – the Catholic charismatic renewal.

In the end of the sixties of our century the ministry of healing begin to be practiced in the Roman Catholic Church. From the Middle Ages the attitude of reluctance towards the ministry of healing was shaped by philosophical currants based on Aristotelic views contradicting the possibility of immediate God's interference in ruled by rationalistic laws of the world of nature. They introduced the dualistic way of thinking by separating God from creature, grace from nature, soul from body. It corresponded to the evolution of the sacrament of unction of the sick, in the direction of "extreme unction" and underlining only its spiritual effects

The Second Vatican Council changed that one-sided vision by taking into account physical healing as one of the possible fruits for the one who received that sacrament. The Catholic-Pentecostal dialogue which took place recently, was a mile stone in the process of introducing the subject of the ministry of healing in the Catholic theology.

Some convergences of the dialogue which are worth of pointing out: the purpose of the ministry of healing (both sacramental and non-sacramental) in the Roman Catholic Church is to heal a human being integrally, it means in spiritual, emotional and physical dimensions; Jesus has been always active as the healer of man; and finally that the laics who participate in the ministry of healing by prayer and taking care of the sick do that as the members of the Body of Christ.

From the wide spectrum of the mariological issues, the consensus in many matters has not been reached, because in the Pentecostal opinion, many dogmas of the Roman Catholic Church do not have distinct basis in the Bible.

Both sides agreed unanimously that Mary takes a special place in the history of salvation. It is the result of the fact, that she became the Mother of the Son of God – Jesus Christ. Also in the common agreement there is no question about the virgin conception of Jesus. At the same time the Pentecostals reject the Catholic dogmas of the immaculate conception and the assumption of Mary.

The Catholics and the Pentecostals confess that the only Saviour and Mediator between God and man is Jesus Christ. The Pentecostal Churches understand that truth in the way excluding the mediation of somebody but Jesus, and they reject every kind of devotion towards Mary and the Saints, accepted by the Catholics.

Summarized by Arkadiusz Marek Longa

Translated by Krzysztof Leśniewski